

Knjižni sejem je končan, naj živijo knjige

Nekaj vročih *Sivo vreme te dni je kot naročeno za posedanje v najljubšem naslanjaču in branje. Že veste, po kateri knjigi boste posegli?*

Nehvaležno je izbirati peščico knjig med tisočimi, ki so bile predstavljene, razstavljene, nagrajene ali najbolj prodajane na letošnjem knjižnem sejmu. A vendar so sezname knjig hvaležna stvar za bralce, saj vsaj malo omejijo neskončno veselje naslovov. Izbrali smo jih nekaj, ki so nas najbolj zbudle v oči, lahko bi jih vsaj še toliko.

Kakšno divje življenje so nekoč imeli novinarji, še posebej dopisniki, pomisli bralec knjige *Skušnjave* (založba Sodobnost International), ki jo je napisal Tone Hočevar. Knjiga nas popelje v ozadje krvavih diktatur, političnih spletk, cenzure in v viharne trenutke zgodovine. Avtorja ni treba podrobneje predstavljati, bil je dolgoletni novinar, dopisnik in urednik na Delu in RTV Slovenija. Kot dopisnik je živel na Kubi, v Mehiki, Italiji, pisal je o vojnah in državnih udarih v Gvatemali, Nikaragvi in Salvadorju. Na trenutke knjiga zveni skoraj filmsko. Hočevar se je srečeval s svetovno znanimi politikami, pisatelji (Márquez, Fuentes ...) in pil kavo na delovnih zajtrkih Opusa Dei. Kot je pripovedoval Zdenku Matozu v intervjuju za Književne liste, se je med drugim srečal z Gregorijem Fuentesom, Hemingwayevim starcem iz znamenitega romana, ki je bil zelo star že takrat, ko je bil Hemingway še živ, in je umrl pri sto štirih letih. »Bil je imenitna osebnost in je povedal, da lahko dočakaš visoko starost, če upoštevaš tri bistvene stvari: vedno pij dober rum, kadi dobre cigare in imej mlade punce. To o mladih puncah je ponovil trikrat.«

Borke in borci

Ko se je človek te dni sprehajal med policami s knjigami po hodnikih Cankarjevega doma, kjer se je zdelo, da je zaradi velike gneče vsak trenutek manj kisika, je bilo mogoče opaziti, da veliko obiskovalcev v rokah nosi modro knjigo, modro v vseh smislih. Napisala oziroma narisala jo je Francozinja Pénélope Bagieu, njen naslov pa je *Neustrašne* (VigeVageKnjige, prevedla Katja Šaponjič). Gre za prvi del zbirke 28 zgodovinskih žensk, ki so v zgodovini žal ostale manj znane, so pa s svojim talentom, delom in znanjem ključno pripomogle k enakopravnosti žensk v družbi.

Andraž Rožman je v knjigi *Tri-je spomini* s podnaslovom *Med Hajfo, Alepom in Ljubljano* (Goga) napisal pretresljivo zgodbo o sirskega založnika in pesniku Mohamadu Al Munemu, ki se je v Slovenijo zatekel prav v času, ko so naše oblasti na meje postavile rezilno žico. V njej pesnik avtorju knjige, s katerim sta tudi velika prijatelja, pripoveduje o živahnem intelektualnem življenju v Alepu, o tem, da se je že rodil kot begunec, saj sta morala njegova mama in oče pobegniti iz Palestine, o tem, kakšno je življenje begunske družine, o dramatičnih obratih usode, o vojni, krivicah, o čakanju na azil in vsakdanjih zapletenih rečeh, recimo o tem, kako je iskati stanovanje za begunce v Ljubljani. Govori pa tudi o knjigah: »Spomnil se je knjig. Številnih knjig, ki so ga popeljale skozi odrasčanje. V stanovanju so bile vsepovsod, Mohamad je bil zadolžen za to, da na njih ni bilo prahu. Preden se je začela sirska državljanska vojna, so imeli v družinski zbirki med deset in petnajst tisoč knjig.« In o poeziji: »Zjutraj na Kotnikovi, / mislim, v azilnem domu, / obešam svoje spomine na mamino vrh za perilo, / da bi si malo odpočil, / da trava na mojih prsih vdahne / nov zrak ...«

Umetna inteligenca, umori in domišljija

Med najbolj težko pričakovanimi knjigami sejma je bila vsekakor nova kriminalka Tadeja Goloba *Dolina rož*, o mračnem detektivu Tarasu Birsu, ki rešuje nov umor. Torej: »V spalnici dve prerezetani trupli, v dnevni sobi še tretje. Je mlado ženo in njenega ljubimca ustrelil prevarani in nekaj desetletij starejši mož, ki je nato sodil še sebi, ali pa ...?« Konec decembra bo na male zaslone v produkciji Televizije Slovenija prišla še nadaljevalka *Jezero*, posneta po Golobovi prvi knjigi o Tarasu Birsu.

Moja sestra, serijska morilka (Hiša knjig, založba KMS, prevedla Ljubica Karim Rodošek) je knjiga, polna črnega humorja, in prvenec enaintridesetletne nigerijske pisateljice Oyinkana Braithwaite. Knjiga je nominirana za nagrado Booker. Govori o nigerijski ženski, katere mlajša sestra ima zelo neprijetno, smrtonosno navado, rada ubija svoje fante. Korede, kot je ime starejši sestri, pa jo

ves čas rešuje in čisti sledi njenih krvavih dejanj. Prtljažnik njenega avtomobila je ravno dovolj velik, da v njem prevaža trupla.

Norveški pisatelj Jo Nesbø rad mrcvari svojega glavnega detektiva Harryja Høla. Kadar njegovega telesa ne mučijo množični morilci, ki jih zasleduje, se z alkoholom in divjim življenjem rad izmuči kar sam. *Nož* (Mladinska knjiga, prevedla Petra Piber) je že dvanajsta knjiga iz serije o tem samouničevalnem detektivu. Začne se z opisom precej neznoznega mačka, ki ga preživlja Hole, ki pije, ker ne more preboleti Rakel, edine ženske, ki jo je kdaj ljubil in ki ga je zapustila. Ko nekega jutra premišljuje, kako bi prišel do nove steklenice z viskijem – najraje ima jim beam, tudi zato, ker ga prodajajo v oglatih steklenicah, ki se ne kotalijo po tleh – nenadoma opazi, da ima okrvavljene roke in sploh ne ve, kje je bil in kaj je delal prejšnjo noč. To je šele začetek te napete kriminalke. Očitno je Nesbø, po ne ravno uspešnem *Machbethu*, spet v ubijalski kondiciji.

Nagrada za najboljšo poslovno knjigo leta so na sejmu delili poljudnoznanstvenemu delu o tem, kakšna bo naša prihodnost. *Vesili umetne inteligence* s podnaslovom *Kitajska, Silicijeva dolina in novi svetovni red* (UMco, prevedel Samo Kuščer) je napisal Kai-Fu Lee, eden najbolj spoštovanih kitajskih strokovnjakov za umetno inteligenco in eden največjih vplivnežev na svetu. V njej opisuje različne vzroke, da Kitajska v sodobnih tehnologijah postaja močnejša od ZDA. In kaj avtor pravi o tem, kakšna bo naša prihodnost? Kot je v daljši recenziji knjige, objavljeni v Sobotni prilogi, napisal Lucijan Zalokar, si Lee ne zakriva oči pred tem, da nas, tudi zaradi tehnologije, čaka zapletena prihodnost: »Nov svetovni red – brez enakosti in svobode – po njegovem ni tako nemogoč scenarij, kot bi si želela večina tehnoloških navdušencev. Avtomatizacija in robotizacija dobršnega dela poklicev bosta vodili v množično brezposelnost, umetna inteligenca bo povzročila tudi globalno gospodarsko neenakost, saj po naravi teži k monopolu. Dobički tehnoloških gigantov bodo leteli v nebo, slabo plačani delavci držav v razvoju pa bodo ostali brez dela.«

Za knjigo leta so obiskovalci sejma izbrali **Vinjete straholjubca** (VigeVageKnjige) Eve Mahkovic, ki se je med finalistke za to nagrado uvrstila še s knjigo *Na tak dan najbolj trpi mastercard* (Beletrina). **Vinjete straholjubca** je izjemno ilustrirala Eva Mlinar. Knjiga je nastajala kar osem let, in kot so zapisali pri založbi, sta avtorici ustvarili literarno-vizualno zbirko grotesk neujemljivega žanra. Naslikali in napisali sta fantazijski univerzum, v katerem najdemo nenavadne zgodbe o mitoloških živalih ter citate in zgodbe iz Svetega pisma, Umberta Eca, Shakespeara, Trumana Capoteja, Edith Wharton in krvave prigode iz življenja Tudorjev.

Majhen plašč

Med obleganimi sta bili tudi knjigi trenutno najbolj vroče irske pisateljice Sally Rooney *Pogovori s prijatelji* (Sanje) in *Normalni ljudje* (Mladinska knjiga), obe je prevedla Vesna Velkova Bukilica. Knjigi pripovedujeta o odraščanju in o tem, kako zapletena je ljubezen. Kako živijo milenijci, kakšne vse so njihove tesnobe, o čem sanjajo in kaj si želijo. Sally Rooney je aktivistka in marksistka, prezira ka-

pitalizem in verjame v dobre plati socializma. Meni, da civilizacija nima več veliko časa in da planet propada. Njeni glavni junaki se zato radi pogovarjajo o socialnih pravicah, o politiki in nepravilni družbi. O najintimnejših čustvih pa se pogovarjajo veliko manj. Zdi se, da so teme o politiki in družbi, ki jih načenjajo, zgolj formalna mašila nekega pogovora med ljudmi, ki se imajo za angažirane državljane.

Ni dolgo nazaj, ko je Patti Smith na razprodanem koncertu v Trstu v angleščini prebrala pesem *Majhen plašč* Srečka Kosovela in navdušila dvorano. Kosovel ni nikoli iz mode. Monumentalno delo Miklavža Komelja z naslovom *Vsem naj bom neznan* so na sejmu razglasili za najbolje oblikovano knjigo v kategoriji leposlovja (Goga, oblikovalec Jurij Kocuvan). V dveh knjigah so zbrani vsi zapisi iz Kosovelove zapuščine, ki so ostali neobjavljeni do danes. Prva knjiga obsega poezijo, prozo in dramatiko. Vanjo so vključeni tako dokončani teksti – pesmi, črtice in nekaj drobnih dramskih del – kot tudi številni fragmenti in osnutki. Druga knjiga predstavlja Kosovela predvsem kot misleca –

obsega od aforizmov do načrta za knjigo *Biti ali ne biti*.

Vrhunski flamski pisatelj Stefan Hertmans je v Cankarjevem domu predstavil knjigo *Tujka* (Beletrina, prevedla Staša Pavlovič). Roman razkriva temačne skrivnosti Francije v 11. stoletju. Ta posebna zgodba govori o mladi kristjanki iz dobro stoječe družine, ki je za ljubezen do sina glavnega rabina Francije pripravljena žrtvovati vse, tudi svojo veroizpoved. Pisatelj nas popelje na dolgo potovanje po starodavnem svetu, ki je bil veliko manjši, kot si danes predstavljamo. Hertmans je govoril tudi o izjemni knjigi *Vojna in terpentin* (Beletrina, prevedli Staša Pavlovič in Mateja Seliškar Kenda).

K. L.

- Kosovel ni nikoli iz mode.
- Težko pričakovana je bila nova kriminalka Tadeja Goloba.
- Stefan Hertmans je predstavil knjigo *Tujka*.

